

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség hír- és levelezőlapja

Pázmány-nap ez ELTE Egyetemi Könyvtárban

NAPLÓ

4 • Máté János

A 2016 TAVASZI NYITOTT NAPOK

11 • Ásványi Ilona

A PANNONHALMI FŐAPÁTSÁG KULTURÁLIS RENDEZVÉNYEI A SZENT MÁRTON-ÉVBEN, 2016-BAN

KÖZHÍRRÉ TÉTETIK

19 • Guth Holda

MUZEÁLIS ÉRTÉKŰ KÖNYVEK ÖRÖKBEOGADÁSÁVAL ÜNNEPELTE AZ EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM FENNÁLLÁSÁNAK 381. ÉVFORDULÓJÁT, A PÁZMÁNY-NAPOT AZ ELTE EGYETEMI KÖNYVTÁR

23 • Czibolya Szilvia

KÖNYVTÁR A SZAKMÁK ÉJSZAKÁJÁN

26 • SUPKA GÉZA-EMLEKKIÁLLÍTÁS ÉS -KÖTETBEMUTATÓ

28 • Csörnök Mariann

MISKOLCON NEM CSAK EGY NAP VOLT A KÖLTÉSZET NAPJA

32 • XII. JANIKOVSZKY ÉVA MESEÍRÓ-PÁLYÁZAT

SZOMSZÉDOLÓ

33 • Kristóf Ibolya – Lencsés Ákos

PILLANATKÉPEK ZÁGRÁB KÖNYVES ÉLETÉBŐL

KÖNYVTÁRILEVELEZŐLAP

<http://kll.org.hu>

Kedves Előfizetőnk!

Kérjük, előfizetésüket okvetlenül
regisztrálják a

<http://kll.org.hu>

címen, és adják meg a kért adataikat,
mert az oldalon működő program csak
így tud kódot generálni. A hozzáféréshez
nélkülözhetetlen kódot a regisztrációnál
megadott e-mail-címre küldi el a rendszer.
Minden egyes előfizetett példányhoz szükség
van egy e-mail-címre.

**A KELLO-n keresztül előfizető könyvtárakat
a KELLO regisztrálta a lap weboldalán.
A megadott e-mail-címükre megkapják a
hozzáférési kódot.**

Együttműködésüket köszönjük:
a szerkesztőség

Máté János

A 2016 TAVASZI NYITOTT NAPOK

Fotó: Németh Katalin és Bibor Máté

◆ Az ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézetének (KITI) *Nyitott Napok* című előadássorozatáról és újraindulásának ünnepi alkalmáról márciusi számában a *Könyvtári Levelezőlap* is beszámolt. Az alábbiakban a három tavaszi előadás ismertetése következik.¹

Már a 2016. március 9-ei alkalom is a Nyitott Napok korábban beharangozott interdiszciplináris jellegét erősítette, hiszen S. Sárdi Margit, az ELTE BTK Régi Magyar Irodalom Tanszékének nyugdíjas docense volt a KITI vendége. A neves irodalomtörténész – természetesen – „könyves” témáról tartott előadást: *A zágoni parókia* könyvtára címmel az erdélyi település református eklézsiája gyűjteményének feltárásában végzett munkáját ismertette. A korábban Budapestre juttatott leltárjegyzék behasonlítását az OSZK Régi Magyarországi Nyomtatványok (RMNy) csoportjának munkatársai végezték el, S. Sárdi Margit 2001 nyarán Zágonban² kísérelte meg a hiányzó adatok pótlását és a kéziratos bejegyzések áttekintését.

A könyvtár több gyűjtemény anyagának egymásra épüléséből jöhetett létre. Valószínűleg Gidófalvi Csiszér József

(1782 és 1815 között Zágon református papja) alapozta meg a könyvtárat; fia, Gidófalvi Csiszér Mihály (1812-től apja mellett segédlelkész, majd annak halála után 1851-ig lelkész) folytatta a gyűjtést. Halála után, 1862-ben özvegye, Vajna Mária ajándékozta a könyveket a zágoni eklézsiának.

Az ő idejükből származik a könyvtár első, kéziratos jegyzéke és a beszámolás is. A sorrend különösebb rendezettséget nem mutat, bár a duplumok közös számon, egymás mellett találhatóak, és itt-ott egy-egy nyelvi vagy tematikai csoport is fölfedezhető.

A XX. század második felében a jegyzéket írógéppel újraírták, a hiányokat föltüntették; azonban sajnos azóta is vesztek el könyvek a gyűjteményből. Néhány évvel ezelőtt a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem két könyvtárszakos hallgatója dolgozatírás céljából áttekintette az anyagot, de annak föltárása eddig nem történt meg.

A könyvtár 738 leltári szám alatt tartalmaz köteteket, köztük 34 kéziratot, 20 RMK-nyomtatványt, 265 darab 1712 és 1860 közötti magyar nyomtatványt, 9 antikvát és 57 darab XVII. századi külföldi nyomtatványt.

A XVI–XIX. századi nyomtatványok 160 fölismerhető possessorbejegyzést tartalmaznak. Az egykori használók többsége a református értelmiséghez tartozhatott. A listán mindössze négy női név akad.

A 207. leltári számú kötet, az *Acta Comititalia Hungarica Sopronien-sia* (1681) érdekessége, hogy egy korábban ismeretlen verset is tartalmaz. Ennek

¹ Ezúton is nagyon köszönöm Boreczky Annának, S. Sárdi Margitnak és Pálffy Gézőnek, hogy az előadásokról készített összefoglalóikkal segítették e cikk megírását.

² Zágon ma Romániához tartozik.

S. Sárdi Margit

szerzője Gulácsi Albert, II. Apafi Mihály fejedelem titkára, bécsi követségekben megbízottja, egy a bécsi követségről szóló, máig kiadatlan napló írója.

A verses bejegyzés a hátsó szennylyapon helyezkedik el; voltaképpen négy latin nyelvű szentencia magyarra fordítása egy-egy strófában. Írója 1697 augusztusában Taracközön³ jegyezte be a könyvbe. A bejegyzés Gulácsi eddig feltáratlan életadataira is következtetni enged. Korábban nem volt ismert, de a bejegyzése szerint már 1689-ben megfordult Bécsben. Minthogy a könyvet 1709-ben már más birtokolta, valószínűsíthető, hogy Gulácsi valamikor 1697 és 1709 között halt meg. Az ő személye lehet a magyarázata annak, hogy a zágoni eklézsia könyvei között egy Apafi Mihály fejedelem autográf possessorbejegyzésével ellátott könyv (Paulus JOVIUS, *Elogia doctorum virorum*, Basileae, 1571) is található (ltsz. 647).

S. Sárdi Margit előadásának korábbi, írásos változata a *Magyar Könyvszemlében*⁴ és az *Irodalomtörténeti Közleményekben*⁵ olvasható.

A Nyitott Napok áprilisi alkalmán *Boreczky Anna*, az MTA–OSZK Res Libraria Hungariae Kutatócsoportja Fragmenta Codicum Műhelyének tudományos munkatársa tartott nagy érdeklődéssel várt előadást. A zsúfolásig telt teremben a középkori könyvfestészetre specializálódott művészettörténész számos vetített képpel illusztrálta mondanóját. A „*Papirusz-stílus*” a középkori

³ Taracköz ma Ukrajnához tartozik.

⁴ S. Sárdi Margit, A zágoni református eklézsia könyvtára, MKsz, 118(2002), 165–174.

⁵ S. Sárdi Margit, Ismeretlen 17. századi versek a zágoni parókia könyvtárban, ItK, 105 (2001), 456–457.

Boreczky Anna

könyvfestészetben: Egy családragény hagyományozódás-történeti konzekvenciái című előadásában az európai könyv- és illusztrációtörténet egyik legizgalmasabb időszakáról beszélt. Azt a folyamatot mutatta be, amelynek során a klaszszikus antikvitás papirusztekercsre írt könyveit felváltotta a pergamenre írt, kötetes kézirat; és amelynek során – részben a görög–római, részben a zsidó vizuális kultúra elemeit felhasználva – megszületett a képekkel gazdagított középkori könyv: a kézzel írt és illusztrált kódex. Erre a jelentőségében csak a nyomtatott könyv feltalálásához, illetve a képernyő elterjedéséhez hasonlítható médiumváltásra egy kulturális forradalommal, a kereszténység elterjedésével párhuzamosan és attól korántsem függetlenül az I. század (a kötetes könyv, a kódex megjelenése) és a IV–V. század (a kötetes könyv térhódítása) között került sor.

Az illusztrált kódex kialakulásáról szólva Boreczky Anna elsősorban Kurt Weitzmann (Witzenhausen, 1904–Princeton, 1993) kutatásaira támaszkodott (*Illustrations in Roll and Codex*, Princeton, 1947, 1970), pontosabban az általa kidolgozott, sokat vitatott, de máig megkerülhetetlen koncepcióból indult ki. Weitzmann, aki a szöveg-kép viszonyban a szöveget tekintette elsődlegesnek, a filológia hagyományozódásmodelljét ültette át a művészettörténetbe. Úgy vélte, hogy minden illusztrációciklusnak volt egy első, eredeti, „teljes” változata, amely azután az örökítődés (másolás) során változtatásokon ment keresztül, és hogy e változatok alapján a fennmaradt példányok leszármazási „családfákba” rendezhetők. Ez a hagyományozódás-modell megengedi, hogy egyes középkori illusztrált kódexekben jóval korábbi, adott esetben akár papirusztekercsre készített művek lenyoma-

taik fedezzük fel, belőlük következtessünk a klasszikus antikvitás (egyébként csak szórványosan ránk maradt) könyv-illusztrációinak jellegzetességeire.

A múltból a régmúltba visszatekintő, a maga nemében zseniális, de problematikus metodika az évek során rendkívül megtermékenyítőnek bizonyult, ugyanakkor a középkori illusztrált kódexek egy csoportját csaloika fénytörésbe helyezte: az antik vonásokat őrző középkori kéziratokat óhatatlanul egy letűnt kultúra rekvizitumaiként láttatta.

Az előadás második felében a művészettörténész a szöveg–kép elsődlegességének kérdését, illetve a hagyományozódás folyamatának összetettségét vizsgálta. Egy késő antik családregény – Apollonius király históriája – legkorábbi fennmaradt illusztrációciklusát, az első ezredforduló tájékán készült ún. Apollonius pictus kézirat (OSZK, Kézirattár, Cod. Lat. 4) „papirusz-stílusú” rajzait állítva középpontba amellet érvelt, hogy a filológiai hagyományozódás-modell csak egy a lehetséges leiratok közül. Amikor a képek és szövegek együttes örökítődéséről beszélünk, akkor egy olyan rugalmas rendszerben kell gondolkoznunk, amely a képi és a szöveges tartalmak sajátosságait, vándorlásaiknak egymástól sok esetben független útvonalait is figyelembe véve képes a középkori kódexekben egymásra rétegződött idősíkok értelmezésére.

Boreczky Anna témába vágó kutatásairól az érdeklődők a következő tanulmányban olvashatnak részletesen: *The Illustrated Life of Apollonius and Tarsia. A ‘Papyrus-style’ Narrative in Ottonian*

Art. In: Anna Boreczky (ed.): *Classical Heritage and Medieval Innovation. Illustrated Texts from Late Antiquity to the Early Middle Ages.* Convivium III. (2016) 1., 76–91.

A Nyitott Napok 2016 tavaszi szemeszterének utolsó előadója Pálffy Géza volt. Az MTA BTK Történettudományi Intézet tudományos tanácsadója és „Lendület” Szent Korona Kutatócsoportjának vezetője *Egy kevésbé ismert középeurópai Habsburg-kódexsorozat magyarországi vonatkozásai: A Szent Korona legkorábbi ábrázolásai a 16. században* címmel tartott érdekes és élvezetes előadást május 11-én.

Pálffy Géza referátumában kutatócsoportja egyik legfontosabb felfedezésével, a magyar Szent Korona legkorábbi, részletekben és színekben is meglehetősen pontos ábrázolásának keletkezéstörténetével és egy a Habsburg-dinasztia históriájáról készült, napjainkra csaknem elfeledett XVI. századi kézíratsorozat történetével ismertette meg a hallgatóságot. Ezt a témát az elmúlt esztendőben kutatócsoportja tagjával, *Buzási Enikő* művészettörténésszel közösen tárta fel.

Az előadó részletesen ismertette azt az augsburgi és bécsi történetírók, humanisták, genealógusok, heraldikusok és rézmetszők (mindenekelőtt Clemens Jäger augsburgi városi történetíró és herald, Wolfgang Lazius bécsi udvari történetíró, orvos és térképész, valamint Hans Sebald von Lautensack rézmetsző) között a XVI. század közepén fennállt kapcsolatrendszert, amelynek köszönhetően 1553 és 1561 között

Pálffy Géza

megszülethetett legfőbb történeti ereklyénk legkorábbi autentikus ábrázolása.

Emellett a hallgatóság betekintést nyerhetett abba az izgalmas interdiszciplináris alapkutatásba is, amelyet Buzási Enikő és Pálffy Géza a korona-ábrázolást őrző kéziratos Habsburg-dinasztia-történet (az ún. Ehrenspiegel des Hauses Österreich, s nem a Fugger Krónika, mint a magyar koronakutatás nagy része napjainkig tévesen állítja) díszesen illuminált példányainak keletkezéstörténetéről végzett. Ennek eredményeként – elsősorban a kódexekben található korona-kép és egyéb ábrázolások művészettörténeti elemzése révén – elsőként sikerült tisztázni a München, Bécs és Drezda nagykönyvtárainak kéziratáiraiban fennmaradt (eredetileg Augsburgban és Innsbruckban készült) négy illuminált kéziratos példány készítési sorrendjét. Ez nemzetközi jelentőségű felfedezés.

A témára vonatkozó új kutatási eredmények elsőként, rövidebb magyar változatban, a *Művészettörténeti Értesítőben* láttak napvilágot.⁶ A téma nemzetközi jelentőségére tekintettel a kutatási eredményeket mind terjedelmében, mind képanyagában jelentősen kibővítve a két kolléga 2015 novemberében önálló német nyelvű monográfiában is közzétette. Az e kötetben nagyrészt első ízben megjelent illusztrációk (köztük a Szent Korona ez ideig sohasem közölt színes ábrázolásai a XVI. század végétől) számottevő újdonságot jelentenek a hazai és határon túli történészeknek, művészettörténészeknek és könyvtárosoknak, korona- és humanizmuskuta-

tóknak, valamint a Habsburg-dinasztia-történet, a historiográfia és a heraldika iránt érdeklődőknek egyaránt.⁷

*

A Nyitott Napok a 2016. őszi szemeszterben folytatódik: a program szerint szeptember 21-én *Gábor Csilla* egyetemi tanár (BBTE BTK MITI, Kolozsvár), október 12-én *Madas Edit* akadémikus, egyetemi tanár (MTA-OSZK, PPKE BTK), november 9-én *Gulyás Borbála* művészettörténész, tudományos munkatárs (MTA BTK MI), december 7-én pedig *Ács Pál* irodalomtörténész, tudományos tanácsadó (MTA BTK ITI) tart majd előadást. ■

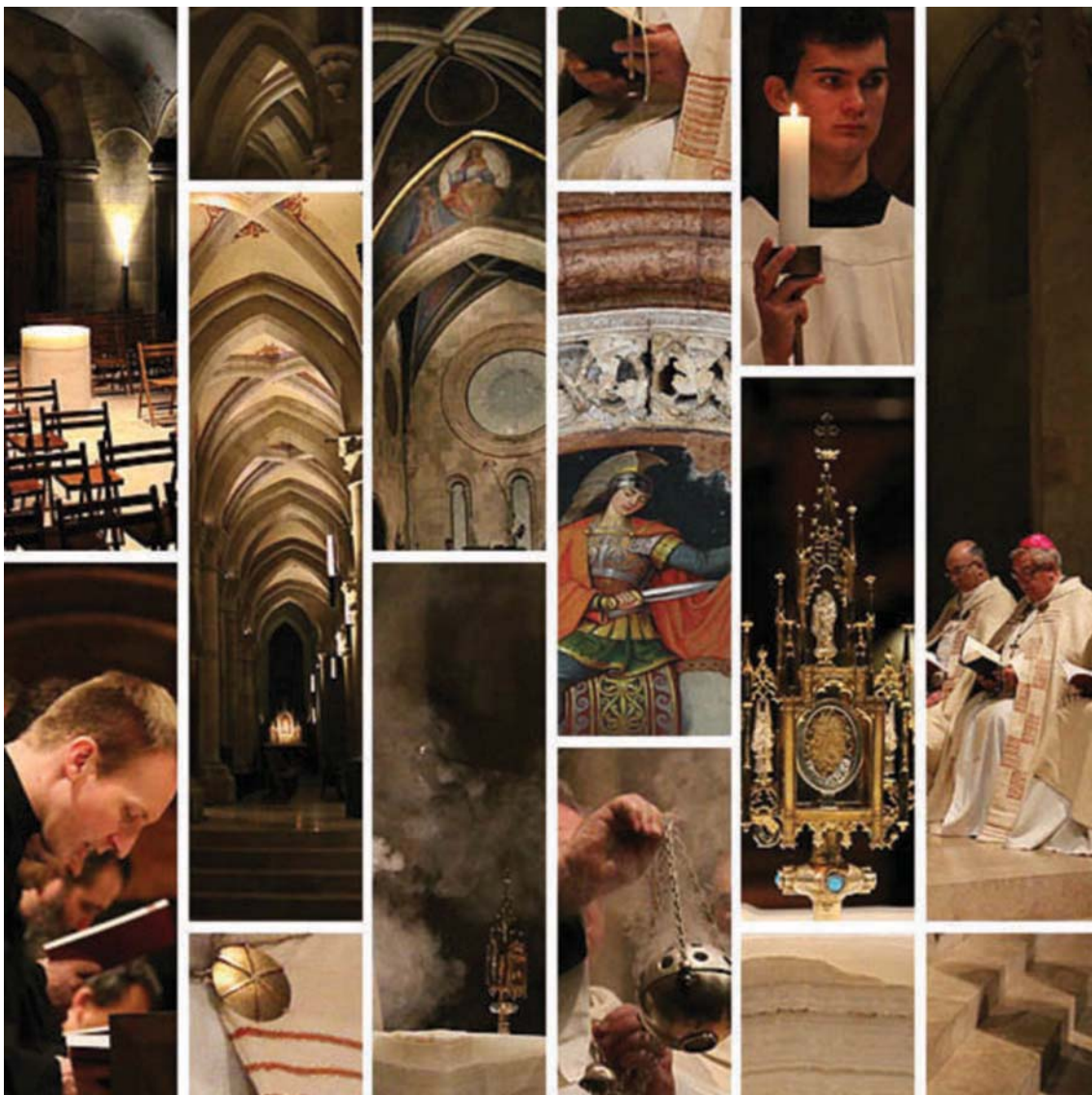
⁶ Buzási Enikő, Pálffy Géza, A magyar korona eddigi ismert legkorábbi autentikus ábrázolásának keletkezéséről: A Szent Korona a Habsburg Ehrenspiegelben, *Művészettörténeti Értesítő*, 62 (2014), 217–264.

⁷ Enikő Buzási, Géza Pálffy, Augsburg – Wien – München – Innsbruck: Die frühesten Darstellungen der Stephanskronen und die Entstehung der Exemplare des Ehrenspiegels des Hauses Österreich: Gelehrten- und Künstlerbeziehungen in Mitteleuropa in der zweiten Hälfte des 16. Jahrhunderts, Bp., Institut für Geschichte des Forschungszentrums für Humanwissenschaften der Ungarischen Akademie der Wissenschaften, 2015. [168 p.]

Ásványi Ilona

*O beatum virum, cuius anima paradisum possidet... Mane nobiscum in aeternum
Ó, boldog Férfiú, akinek lelke a mennyországot élvezi... maradj velünk mindörökre*

A PANNONHALMI FŐAPÁTSÁG KULTURÁLIS RENDEZVÉNYEI A SZENT MÁRTON-ÉVBEN, 2016-BAN

2016
SZENT MÁRTON-ÉV
KÖZÖSSÉGBEN VAGYUNK

◆ 2016-ban ünnepeljük a negyedik században élt Szent Márton születésének ezerhét századik évfordulóját. A római katonából lett hitvalló, szerzetes, apostol-püspök, szent, a középkor legkedveltebb szentjei közé tartozott.

Több forrásból is tudjuk, hogy Szent Márton Pannoniában, Sabariában született. Hogy ez a Sabaria a mai Szombat hely-e vagy a Pannonhalma és Ravazd közti völgyben lévő Savaria (Sabaria-Sicca), a XIX. századtól fel-fellángoló vita tárgya. Akármelyik Savariáról van is szó, mindegyik az egykori Pannonia provinciához tartozott, és a későbbi történelmi és a mai Magyarország területén található. Ugyan Szent Mártont nem szoktuk a magyar szentek között emlegetni, de talán születési helye miatt és mert a magyar kereszténység bölcsőjének tekinthető Pannonhalma templomának és kolostorának, melynek adománylevelét az első keresztény királyunk, Szent István állította ki, ő a védőszentje, Szent István mellett bizonyos értelemben országunk oltalmazójának tekintették elődeink.

Nagy Szent Gergely pápának Szent Benedek életéről írt könyvében olvashatjuk, hogy Mártont Szent Benedek is nagyra értékelte, a Cassinó hegyén épített templomban külön oltárt, illetve kápolnát állított tiszteletére.

Szent Benedek szerzeteseinek letelepedését hazánkban, a X. század végén a prágai Szent Adalbert püspöknek köszönhetjük, aki a csehektől elüldözött bencéseket Magyarországra küldte, valamint Géza fejedelemnek, aki nemcsak befogadta őket, hanem Pannónia Szent Hegyén templomot és kolostor is építtet nekik. Adalbert püspök nagy tisztelője volt Szent Mártonnak, Tours-ba is elzarándokolt a sírjához. Szent Benedek és így a bencések Szent Márton-tisztelete mellett bizonyára ennek is szerepe volt abban, hogy a pannonhalmi templom védőszentje Márton lett.

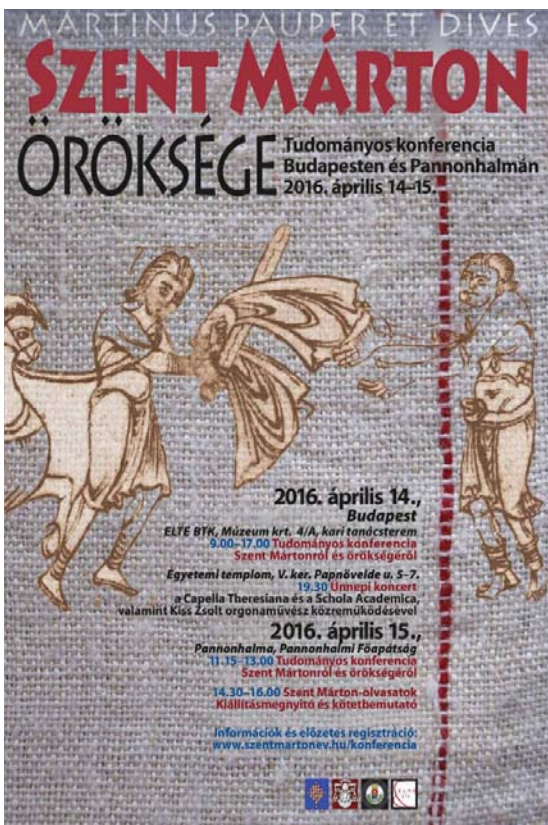
A magyar kereszténység „bölcsőjének” tekinthető pannonhalmi monostor, templom és szerzetesi közösség Szent Márton magyarországi tiszteletének legősibb helye és ezer éven át őrzője, patrónusa ünnepét, születésének ezerhét századik évfordulóját 2016-ban liturgikus, szociális és kulturális rendezvények sorával ünnepli.

A Szent Márton-év jelmondata: *Közösségben vagyunk*, logója egy a Szent Márton ereklyéjét őrző gótikus ereklyetartóra emlékeztető kapcsolati-hálózati rajz. Közösségben vagyunk... Istenel... Szent Mártonnal... az embertársunkkal: hittestvéreinkkel és barátainkkal, más keresztény vallásúakkal és az Istent kereső jószándékú emberekkel, a kiszolgáltatottakkal és nélkülözőkkel.

Közösségben vagyunk liturgikus ünnepeken, ökumenikus közeledésben, szociális programokon, közösséget építünk vallási, kulturális és tudományos párbeszédet folytatva. Szent Márton megosztotta a köpenyét és mindenét a szűkséget szenvedőkkel. A szükség, a hiány nem mindig étel-ital-hajlék, hanem lehet egy-egy bátorító mosoly, egy biztató szó, egy információ, éppen ezért a Szent Márton-év, annak minden rendezvénye, a kulturális közösségépítés és a kulturális és tudományos párbeszéd lehetőségét is kínálja.

Ennek jegyében koncerteket, konferenciát, kiállításokat szervezünk, és több Szent Mártonnal kapcsolatos kiadvány is megjelenik ebben az évben. Ezek közül ismertetünk néhányat.

A Szent Márton-év eseményeiről bővebben: <http://szentmartonev.hu/>.

Konferencia

Martinus pauper et dives – Szent Márton öröksége

(2016. április 14–15.)

ELTE BTK – Pannonhalma)

Az ELTE BTK Vallástudományi Központ és a Pannonhalmi Főapátság *Martinus pauper et dives – Szent Márton öröksége* címmel tudományos konferenciát szervezett Budapesten és Pannonhalmán. A szervezők *Dejcsics Konrád* OSB (kulturális igazgató, Pannonhalma), *Déri Balázs* (tanszékvezető, központigazgató, ELTE), a tudományos tanácsadók *Madas Edit* (MTA/OSZK) és *Szovák Kornél* (MTA/ELTE/PPKE) voltak.

A gazdag tudományos program lezárása a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtárban és a Bazilikában történt. A zárót *Károlyi György* nagykövet (Párizs) mondta, majd *Boka László* irodalomtörténész, egyetemi docens (PKE), tudományos igazgató (OSZK) és *Ásványi Ilona* helyettes könyvtárigazgató (Pannonhalma) megnyitotta az Ernst-kódex (OSZK, Cod. Lat. 431) kiállítást. Ezután került sor a *Sulpicius Severus: Szent Márton* című kötet (Pannonhalmi Főapátság – Bencés Kiadó) bemutatójára *Dejcsics Konrád*, a kötet fordítója és *Déri Balázs*, a kötet lektora részvételével. Közreműködött a Pannonhalmi Bencés Gimnázium ének- és zenekara, *Kiss Zsolt* bazilikai karnagy vezetésével. A Pannonhalmi Szent Márton-bazilikában *Várszegi Asztrik* OSB püspök, főapát (Pannonhalma) zárszavával ért véget a kétnapos rendezvény.

Kiállítások

Szent Márton emlékezete –

Az Ernst-kódex

(2016. április 15. és július 12. között,
a klasszicista teremkönyvtárban)

Szent Benedek előírja a Regulában, hogy a szerzetesek az évnek és a napnak egy részét olvasással töltsék, ezért monostor és könyvtár összefügg. A pannonhalmi Főapátsági Könyvtár – ha a „magyar történelem zivataros századaiban” nem működött is folyamatosan, és bár a középkori anyaga is megsemmisült – Magyarország legrégebbi könyvtára. A Regulából képet kapunk arról, hogy a szerzetesek milyen témájú könyveket másoltak, gyűjtöttek, olvastak – általában. A pannonhalmi könyvállományról csak a bencések letelepedésénél majd száz évvel későbbi

adatunk van, a Szent László kori összeírólevélen fellelhető könyvjegyzék, az első magyarországi könyvkatalógus. A felsorolásban jól olvasható a következő tétel: Vita Sancti Martini, vagyis Sulpicius Severus Szent Márton-életrajzának egy példányát 1090 körül birto kolta a pannonhalmi könyvtár. Szent Márton életrajza nagyon népszerű, minden jelentős középkori könyvtárban megtalálható mű volt.

Szent Márton évében mi is lehetne méltóbb emlékezés Mártonra, mint az, hogy a Főapátsági Könyvtár díszes teremkönyvtárában bemutatjuk a XII. század végén keletkezett, ma az Országos Széchényi Könyvtárban őrzött Ernst-kódexet, amely más művek mellett Sulpicius Severus és Tours-i Szent Gergely Szent Mártonról szóló írásait tartalmazza. A kódex a XIII. századtól a Vyšší Brod-i (Csehország) cisztercita kolostor

A Szent-Márton év alkalmából megjelent kiadványok

- *Sulpicius Severus: Szent Márton: Élete, Levelek, Dialógusok* / [ford. Borián Elréd et al.; bev. és jegyz. Dejsics Konrád]. - Pannonhalma: Pannonhalmi Főapátság, Bencés Kiadó, 2016. - 207 p.; 19 cm ISBN 978-963-314-090-1

A Szent Márton-évhez kapcsolódva a Pannonhalmi Főapátság kiadásában jelennek meg Sulpicius Severusnak, Szent Márton életrajzírójának Mártonról szóló művei magyar nyelven, először egy kötetben.

A IV. században élt, arisztokrata származású Sulpicius Severus több művet is írt példaképéről, Szent Mártonról. Az első, *Szent Márton élete (Vita Sancti Martini)*, még Márton életében született, 397 tavaszára készült el. Ezt követte három nyílt *Levél*, amelyben megcáfolta a *Vita* egy hitetlenkedő olvasójának nézeteit. Mivel az életrajzból kénytelen volt kihagyni bizonyos eseményeket, 403–404 körül megírta a *Dialógusok* című munkáját. A Dialógusok most jelenik meg először magyarul. Sulpicius Severus írásai Szent Márton életén keresztül azt a különös kort mutatják be, melyben az antik pogány világ és a keresztény életstílus sajátosan élt egymás mellett, melyben a keresztényüldözéstől megszabadu-

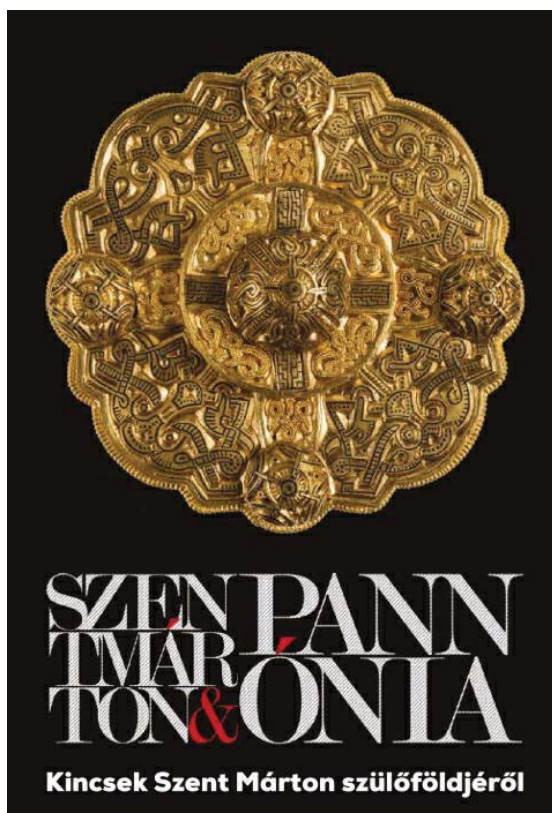
ló egyház a városokban kereszténnyé vált arisztokrata baráti társaságokban és a vidékre vonult szerzetesi közösségekben vagy aszkéta remeteségben élte mindennapi életét.

Az Osztás 10x0 kiállítás katalógusa

- *Osztás 10x10 = Sharing 10x10: tíz mai történet a Pannonhalmi Főapátság Szent Márton-év alkalmából rendezett fotókiállításán:* [... 2016. március 18. – november 11.] : ten contemporary stories of the photoexhibition of Pannonhalma Archabbey organized for the occasion of the year of Saint Martin / [fotográfusok ... Balázs Attila, Hajdú D. András, Pályi Zsófia]; [rend., közread] Pannonhalmi Főapátság ; [... szerk. Virágvölgyi István].- Pannonhalma: Pannonhalmi Főapátság, 2016. - 143 p.: ill., színes; 24x28 cm ISBN 978 615 5576 04

A Szent Márton és Pannónia kiállítás katalógusa és tanulmánykötete

- *Szent Márton és Pannónia. Kereszténység a római világ határán.* Pannonhalma, Apátsági Múzeum, 2016. június 3. – szeptember 18., Szombathely, Iseum Savariense, 2016. június 3. – november 30.] / szerk. Tóth Endre, Vida Tivadar, Takács Imre.- [Pannonhalma: Pannonhalmi Főapátság - Szombathely: Savaria Múzeum, 2016]. - 327 p.: ill., színes : ill., színes; 28 x 23 cm ISBN 978-963-9827-28-8

tulajdonában volt. A XIX–XX. század fordulóján került el innen. Egy német antikváriustól vásárolta meg 1928-ban Ernst Lajos műgyűjtő, akitől végül 1934-ben megvette az Országos Széchényi Könyvtár.

Bár az Ernst-kódex a Szent Márton-év okán vendégeskedik itt, de említsük meg, hogy ez a kódex őrizte meg Szent István kisebb és nagyobb legendáját is. Megrendítő a tudat, hogy a mindössze kétszáz éve épült klasszicista könyvtárterem falait nagyjából az úgynevezett Palota épületrész alapjaira húzták fel, mely a kolostort felkereső uralkodó – Szent István – szálláshelye volt, amikor a monostorban tartózkodott...

A kiállítás az Országos Széchényi Könyvtár és a Pannonhalmi Főapátság együttműködése nyomán valósult meg, a könyvtár ellipszis részének déli olda-

lán kapott helyet. A központi tárlóban az eredeti kódex látható, előtte a hasonló kiadása található, amelyet szabadon lapozhatnak a látogatók. A hasonlóhoz kísérőkötet is készül, amelyben a szöveg átírata, fordítása és tanulmány is olvasható lesz.

Szent Márton emlékezete – O beatum virum

(2016. április 15. és november 11. között, a klasszicista teremkönyvtárban)

Ugyancsak a könyvtár klasszicista teremkönyvtárában látható az a kiállítás, amelynek címe a Szent Márton napi ünnepi vesperás himnuszának kezdősora: it idézi: „*O beatum virum, cuius anima paradisum possidet... Mane nobiscum in aeternum! Ó, kiváló Férfi, elnyerted az Isten örökségét... Ó maradjál velünk most és mindörökké!*”

A Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár gyűjteményéből válogatott dokumentumok azt kívánják bemutatni, hogy Szent Márton alakja, példája, kultusza hogyan élt több mint ezer éven át a keresztény Magyarországon.

Szent Márton élettörténetét Sulpicius Severus sok-sok kiadást megért Szent Márton-életrajzának XVII–XVIII. századi kiadásaival elevenítjük fel. Alakját kódextöredéken, XVI. századi antikva-imagókönyvekben fennmaradt ábrázolások segítségével idézzük meg, valamint barokk címlapokkal, ahol Márton a legnépszerűbb magyar szentek, országunk védőszentjei társaságában látható. Szent Márton liturgikus tiszteletét – mely az egyetemes egyházban a középkortól

kezdve tetten érhető – a misekönyvekben, zsolozsmáskönyvekben, anti-fonálékban, himnáriumban ránk maradt liturgikus szövegek-énekek jelzik. Kultuszát igazolják a tiszteletére született prédikációk, himnuszok, imádságok és énekek.

Osztás 10x10 – Tíz mai történet a Pannonhalmai Főapátság Szent Márton-év alkalmából rendezett fotókiállításán

(2016. március 18. és november 11. között, az apátság kiállítótermében)

Az Osztás 10x10 elnevezésű kortárs fotókiállítás tíz tízképes fotósorozaton keresztül olyan magyar emberek történeteit mutatja be, akikben újra megelevenedik Szent Márton cselekedete; akik sokszor erőn felül segítenek másoknak,

valamint akik által érezhetjük, hogy közösségben vagyunk egymással.

A dokumentum-fotók a koraszülötteken segítő orvos, a vak gyerekekkel foglalkozó lovas terapeuta, a maguk közé Down-kóros iskolásokat befogadó osztályközösség, a hátrányos helyzetű kamaszoknak fogódzót adó cigány foci-edző, az öt saját gyermeke mellé még négyet befogadó család, a szabolcsi falusiaknak munkát szervező evangélikus lelkész, a hallgatóival közösen fellépő színművész, a Kongóban dolgozó misszionárius szemorvos, a fővárosi időseket látogató gondozónő vagy a tanyasiak ügyes-bajos dolgaiban segédkező nyíregyházi rendőr mindennapjaiba engednek belepillantani.

A kiállítást a Pannonhalmai Főapátság Kulturális Irodája: Dejsics Konrád és *Majoros Nóra* rendezte. Fotográfusok:

Balázs Attila, Hajdú D. András és Pályi Zsófia. Kurátor: *Virágvölgyi István.* *Kátai Balázs* vezetésével pannonhalmi bencés diákok: *Domokos Benedek* (7. o.), *Kátai Bence* (10. A.), *Pamper Zsolt* (11. B.), *Tóth-Heyn Máté* (11. B.), *Tringer András* (10. A.), interjúkat készítettek a portréalanyokkal, amelyek a kiterjesztett valóságot (augmented-reality) használó applikáción keresztül megtekinthetők a kiállításon.

Képek és további információk: <http://szenrtmartonev.hu/event/osztas10x10/> [Letöltés dátuma: 2016. május 16.].

Szent Márton és Pannónia. Kereszténység a római világ határán

(2016. június 3. és szeptember 30. között, Pannonhalmi Apátsági Múzeum)

A Szent Márton-émlékév kiemelt kiállítása Szombathely és Pannonhalma összefogásával valósult meg. A kiállítás első része Szombathelyen, az Iseum Savariensében látható, 2016. június 3. és november 30. között, a második a Pannonhalmi Apátsági Múzeumban 2016. június 3. és szeptember 30. között.

A több mint háromszáz régészeti leletet és tárgyat, köztük a nagyszentmiklósi kincs egy darabját is a közönség elé táró kiállítás a kereszténység elterjedését mutatja be Pannóniában, Szent Márton szülőföldjén. Szombathelyen láthatjuk Pannónia római történetét, a maga „pogány” vallási sokszínűségében, amelyben már a kereszténység is fel-fel villan, Pannonhalmán pedig Szent Márton, a keresztény hitvalló, szerzetes,

püspök, illetve a korai, de egyre erősödő kereszténység kora elevenedik meg. Szent Márton alakjában a sajátosan kettős identitású, pogányból kereszténnyé váló, ókori-középkori, változó korban élő embert fedezhetjük fel.

Kiállításterv és koncepció: *Takács Imre, Tóth Endre, Vida Tivadar.* A pannonhalmi kiállítási helyszín felelős vezetője: Dejcsics Konrád, a szombathelyi kiállítási helyszín felelős vezetője: *Csapláros Andrea.* Szervezési asszisztens: *Kutnyánszky Ildikó.* Látvány és belsőépítészeti tervek: Palatium Stúdió Kft. *Szilágyi Klára, Hartmann Gergely,* installáció: Narmer Építészeti Stúdió.

Képek és további információk: <http://szenrtmartonev.hu/event/szenrtmarton-pannonia/> [Letöltés dátuma: 2016. május 16.]. ■

További tervezett kiadványok

- Szent Márton emlékezete – Az Ernst-kódex és Szent Márton emlékezete – O beatum virum kiállítások közös katalógusa. Várható megjelenés: 2016. július
- Az Ernst-kódex hasonmás kiadása és kísérőkötet: szövegkiadás, fordítás, tanulmányok. Várható megjelenés: 2016. szeptember
- Kötet a Martinus pauper et dives – Szent Márton öröksége konferenciáról. Várható megjelenés: 2016. ősz

Guth Holda

**MUZEÁLIS ÉRTÉKŰ KÖNYVEK
ÖRÖKBEOGADÁSÁVAL ÜNNEPELTE
AZ EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM
FENNÁLLÁSÁNAK 381. ÉVFORDULÓJÁT,
A PÁZMÁNY-NAPOT
AZ ELTE EGYETEMI KÖNYVTÁR**

◆ Az ELTE Egyetemi Könyvtár és az Egyetemi Könyvtárért Alapítvány a Pázmány-nap alkalmából, 2016. május 6-án könyv-örökbefogadással egybekötött nagyszabású rendezvényt tisztelettel az egyetemalapító előtt.

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem alapításának 381. évfordulóján a könyvtár eklektikus épülete zsúfolásig telt érdeklődőkkel. Az örökbefogadás ünnepi programját *Kálóczi Katalin* főigazgató és *Kiszl Péter*, az Egyetemi Könyvtárért Alapítvány kuratóriumának elnöke nyitotta meg.

Kálóczi Katalin

Kálóczi Katalin köszöntőjében kiemelte, hogy bár az Egyetemi Könyvtár tevékenységének jelentős részét már a szolgáltatások és digitális tartalmak fejlesztése, információ- és adatkezelés, illetve -menedzselés képezi, kötelességének tekinti a több mint négyszázötven éves gyűjtemény legbecsebb példányainak gondozását, az Európa és a világ kutatói számára is kiemelt jelentőségű kulturális értékek védelmét. A könyv-örökbefogadás olyan

jelzésértékű, szimbolikus esemény, amely azt az üzenetet hordozza magában, hogy fővárosunk és egyetemünk vezetői és polgárai számára a hazai kulturális örökség megőrzése kiemelt prioritással bír.

Az Egyetemi Könyvtárért Alapítvány kuratóriumának elnöke, Kiszl Péter ünnepi beszédében kitért az Egyetemi Könyvtár közel fél évezredes szisztematikus gyarapításának eredményeképp létrejött, több mint másfél millió dokumentumot felölelő állomány rövid bemutatására. A nemzeti kulturális örök-

Kiszl Péter

ség részét képező muzeális állomány európai viszonylatban is jelentős. A 185 kódexet (köztük 14 korvinát), mintegy 1200 ősnymtatványt, 11 000 könyvtári egység antikvát, 16 500 barokk és 75 000 XVIII. századi kötetet őrző gyűjtemény valóban megkülönböztetett figyelmet, állandó állagmegóvást és restaurálást igényel, ezért az anyagi források biztosítása érdekében az alapítvány könyv-örökbefogadási programot indított el. Emellett hozzájárul a könyvtár

ritkaságait reprezentatív módon ábrázoló falinaptár, az Egyetemi Könyvtár Évkönyve és a könyvtár kincseinek megismertetését szolgáló nyomtatványok megjelentetéséhez, valamint a szakmai munkát segítő technikai eszközök beszerzéséhez. Ezen túlmenően az alapítvány számos, az Egyetemi Könyvtár értékeit népszerűsítő és a könyvtárszakmai munkát prezentáló rendezvény szervezéséhez, a könyvtári dolgozók és önkéntesek továbbképzéseinek finanszírozásával pedig a humán erőforrás-fejlesztéshez is támogatást nyújt.¹

Az ünnepség keretében Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerületének Önkormányzata az Egyetemi Könyvtár Pázmány-relikviáinak hat kötetét fogadta örökbe. Az egykor Pázmány Péter pozsonyi magánkönyvtárának állományát alkotó XVII. századi könyvek legfontosabb közös ismertetőjegye, hogy *ex libris* helyett a jezsuita kollégiumi tulajdonos bejegyzésével Pázmány Péter halálának dátumát rejtik magukban. Erre a könyv- és könyvtártörténeti szempontból egyedülálló jelenségre csak a XXI. század második évtizedében derült fény, *Knapp Éva* azonosította a bíboros pozsonyi ma-

gánkönyvtárának a budapesti Egyetemi Könyvtárban őrzött köteteit. A felajánlott támogatás által lehetővé vált restaurálást és digitalizálást követően a felbecsülhetetlen értékű dokumentumok mind a tudósok, mind az utókor számára megőrződnek.

Az 1898-ban alapított Budapesti Egyetemi Atlétikai Club a Pázmány-nap és a Magyar Sport Napja alkalmából rendezett *BEAC – Az elsők* című kiállítás megnyitó részeként az Egyetemi Könyvtár állományából a híres spanyol jezsuita, Ludovicus Crucius drámakötetének jelképes örökbefogadásával juttatta kifejezésre a kultúra és a könyvek megőrzése iránti elkötelezettségét. A pergamenkötésű könyv 1628-ban került a nagyszombati kollégium könyvtárába, és az egyetem 1635. évi megalapítását követően az Egyetemi Könyvtár állományának részévé vált. A drámakötetet több mint kétszáz éven át a bölcsészettudományok oktatásában is felhasználták.

Knapp Éva tudományos referens a kötetekről szólva kiemelte továbbá, hogy az örökbe fogadott nyomtatványok kivétel nélkül Magyarország elidegeníthetetlen nemzeti kincsei, nemzetközi szinten pedig a könyv- és könyvtártörténet megbecsült, számon tartott darabjai közé tartoznak. Örökbefogadásukkal sikerült újabb hét kiadványt megmenteni a károsodástól, amelyek a restaurátorok keze nyomán újra eredeti szépségükben tündökölhetnek.

A könyv-örökbefogadás ünnepélyes szerződéskötésére az ELTE Egyetemi Könyvtár Dísztermében került sor.

¹ Az Egyetemi Könyvtárért Alapítványról bővebben: www.konyvtar.elte.hu/alapitvany és Kiszl Péter: Alapítvány a könyvtárért: gyűjteményi forrásteremtés civil eszközökkel. In: Tudományos és Műszaki Tájékoztatás. 62. évf. 2015. 6. sz. 223–245. o.

A restaurálási költségek támogatásáról szóló megállapodást az Egyetemi Könyvtárért Alapítvány kuratóriumának elnöke, Kiszl Péter, az örökbefogadók részéről pedig *Wohlmuth István* kulturális tanácsnok és *Karácsony András*, a BEAC elnöke hitelesítette aláírásával.

Wohlmuth István beszédében hangsúlyozta, hogy bár jelképes a könyvörökbefogadás, mégis kifejezi az elkötelezettséget a kultúra, a könyvek szeretete iránt. Szilárd meggyőződésének és hitének tartja, hogy „a múltunk nem az, ami a hátunk mögött van, hanem az a szilárd talaj, amin állunk”. Csak az tudja igazán, hogy hol van, hova tart és milyen jövőképet szeretne látni maga előtt, aki az elődei elkötelezettségét,

munkáit tiszteletben tartva képes ezt az örökséget megőrizni és ápolni. A jelen korban élők feladata a könyv szeretetének magvait elhinteni, hogy közös értékeinket unokáink és dédunokáink is tovább tudják majd örökíteni a felnövekvő generációknak.

A rendezvényről készült videofelvétel a City TV engedélyezésével az alábbi linke kattintva érhető el:

Belváros könyvritkaságokat fogadott örökbe – Pázmány-nap az ELTE-n.

Az örökbefogadott könyvekről a *Mai Belváros* című újság cikke megtekinthető a következő linken:

Örökbefogadott könyvek. XVII. századi kötetek restaurálását támogatta az önkormányzat. ■

Czibolya Szilvia KÖNYVTÁR A SZAKMÁK ÉJSZAKÁJÁN

❖ Idén első alkalommal, április 15-én rendezték meg a *Szalmák Éjszakája* című rendezvénysorozatot országos szinten. A Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) munkaerőpiacért és képzésért felelős államtitkára, *Cseresnyés Péter* kiemelte, hogy a kezdeményezés azért jött létre, hogy minél több fiatal tudjanak bevonni a szakképzésbe.

A rendezvénysorozat Szegedről indult, napjainkban pedig már országos méretűvé vált. Ezt a fajta képzési formát a kamarákkal, cégekkel, vállalatokkal együttműködve alakították ki, hiszen a cégek érdekeltek abban, hogy részt ve-

gyenek és segítsék a szakképzést. Azok a szalmák, amelyeket napjainkban tudnak elsajátítani a fiatalok, már kevesebb manuális tevékenységet, inkább több szellemi tudást igényelnek.

Miben különbözik a Szalmák Éjszakája a múzeumok, kutatók éjszakájától? Sokban: mert nem csak színes és szórakoztató programokat, hanem ennél sokkal többet, jövőt és lehetséges életutakat kínál.

Egy éjszaka alatt végig lehetett járni a szakképzőiskolákat, a velük együttműködő sikercégek máskor rejtett világát, bepillantást lehetett nyerni a menő

szakemberek titkaiba, megismerhették, melyik foglalkozás mit takar. Megnézhették azt a kevésbé látható világot, amely mellett a legtöbbször elmegyünk, azoknak az embereknek a munkáját, akik nélkül nem lenne teljes és működőképes világunk.

A Kiskunfélegyházi Petőfi Sándor Városi Könyvtár is képviseltette magát a Kiskunhalasi Szakképzési Centrumhoz tartozó Közgazdasági Szakközépiskolában ezen az éjszakán. Szerettük volna mi is megmutatni, milyen lehetőségeket is tudunk felmutatni azon fiatalok számára, akik a későbbiekben ezt az iskolát választják. Milyen szolgáltatásokat és információhordozókat tudunk kínálni a továbbtanuláshoz, a vizsgákhoz és persze a mindennapi élethez.

Éltünk a kitelepülés lehetőségével. Próbáltunk különböző témákat összegyűjtve könyvcsomagokat összeállítani, az iskola profiljához igazodva. Ilyen téma volt a közgazdaságtan, a logisztika és a szállítmányozás, a pénzügy és a számvitel, a vállalkozás és a bérügyintézés, a gazdasági informatika. Ezen felül nemcsak szakmai könyvekkel és szakmai folyóiratokkal, hanem a mai fiatalok ízlésének megfelelő szépirodalmi alkotásokkal is készültünk.

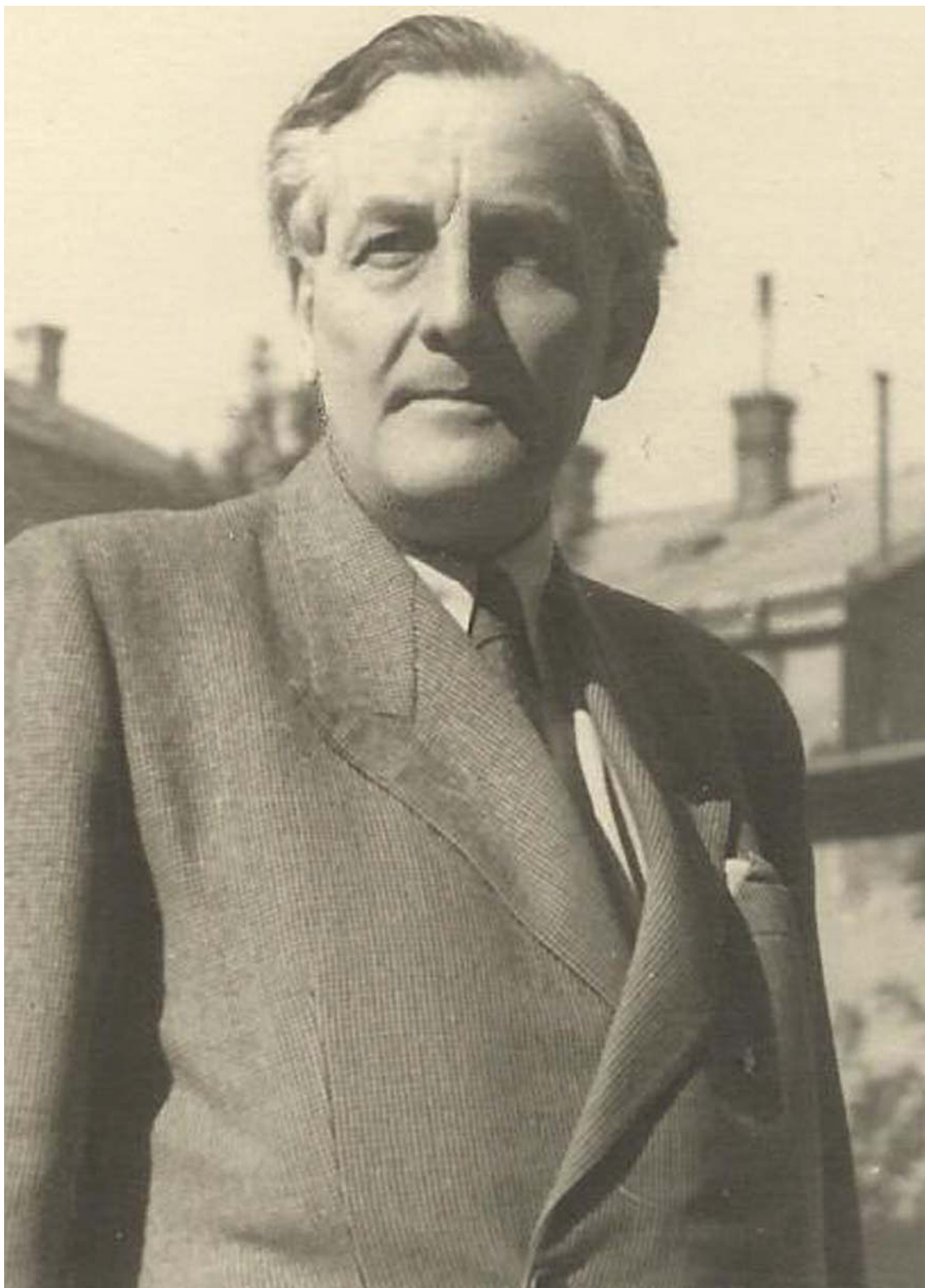
A standunknál elidőző fiatalok felvilágosítást kaptak a könyvtár alapvető és számukra is fontos szolgáltatásairól, mint a beiratkozás, a kölcsönzési rend, a könyvtárközi kölcsönzés, a fénymásolás és a szkennelés, a számítógép és a médiatár használata.

Nemcsak a tanulásról és a pályaválasztásról szólt ez az éjszaka. A fiatalok minden egyes szakmát játékosabb formában is megismerhettek, és ki is próbálhattak. Különböző alternatív programokon is részt vehettek. Megtekinthették az iskola történetét egy kiállítás keretén belül, kötetlenül beszélgethettek tanárokkal, s feltehettek olyan kérdéseket is, amikre még nem kaptak választ. Részt vehettek logikai játékokban, megtudhatták mennyire környezettudatosak, az Öko-lábnym játék kipróbálásával. Divatbemutatón kaphattak ízelítőt a cégek munkaruházati kínálatából. De a mi standunkon is megtalálták a kikapcsolódás lehetőségét! Könyvtári totóval készültünk, aminek segítségével játékosan ismerhették meg

intézményünket. Közben bepillantást nyertek honlapunkra és Facebook-oldalunkra. A totó kérdéseit ezen oldalak igénybevételével oldhatták meg. Jutalmazni se voltunk restek, saját készítésű süteménnyel és könyvjelzővel kedveskedtünk minden kitöltött totóért. Szórólapon keresztül pedig megtudhatták milyen is az a könyvtáros humor.

Az este tapasztalatai nagyon pozitívak voltak, sok-sok fiatal tudtunk kötetlenebb formában megszólítani s ezzel be is csábítani intézményünkbe. Többfajta lehetőséget kínál egy ilyen rendezvényen való részvétel, hiszen a mai fiatalok azok, akikre intézményünk jövőjét felépíthetjük, s jó arra gondolni, hogy mi is hozzá tudunk járulni sikeres jövőjük megvalósításához. ■

SUPKA GÉZA-EMLEKKIÁLLÍTÁS ÉS -KÖTETBEMUTATÓ

❖ A Magyar Könyvkiadók és Könyvkereskedők Országos Egyesülete 1927-ben megtartott éves közgyűlésén elhangzott javaslat szellemében a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése idén nyolcvanhetedik alkalommal szervezte meg az Ünnepi Könyvhetet, amelyhez a 2001-es Olvasás Éve óta tizenötödik alkalommal kapcsolódik a Gyermekkönyvnapok rendezvénye.

A hosszú hagyományt teremtő javaslatot *Supka Géza* régész, történész, újságíró és főszerkesztő tette, akinek halála hatvanadik évfordulójára emlékkiállítás nyílt a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Központi Könyvtárában 2016. június 8-án.

A kiállítást *Csorba László*, a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatója, *Kocsis András Sándor*, a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése elnöke és *Fodor Péter*, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár főigazgatója nyitotta meg.

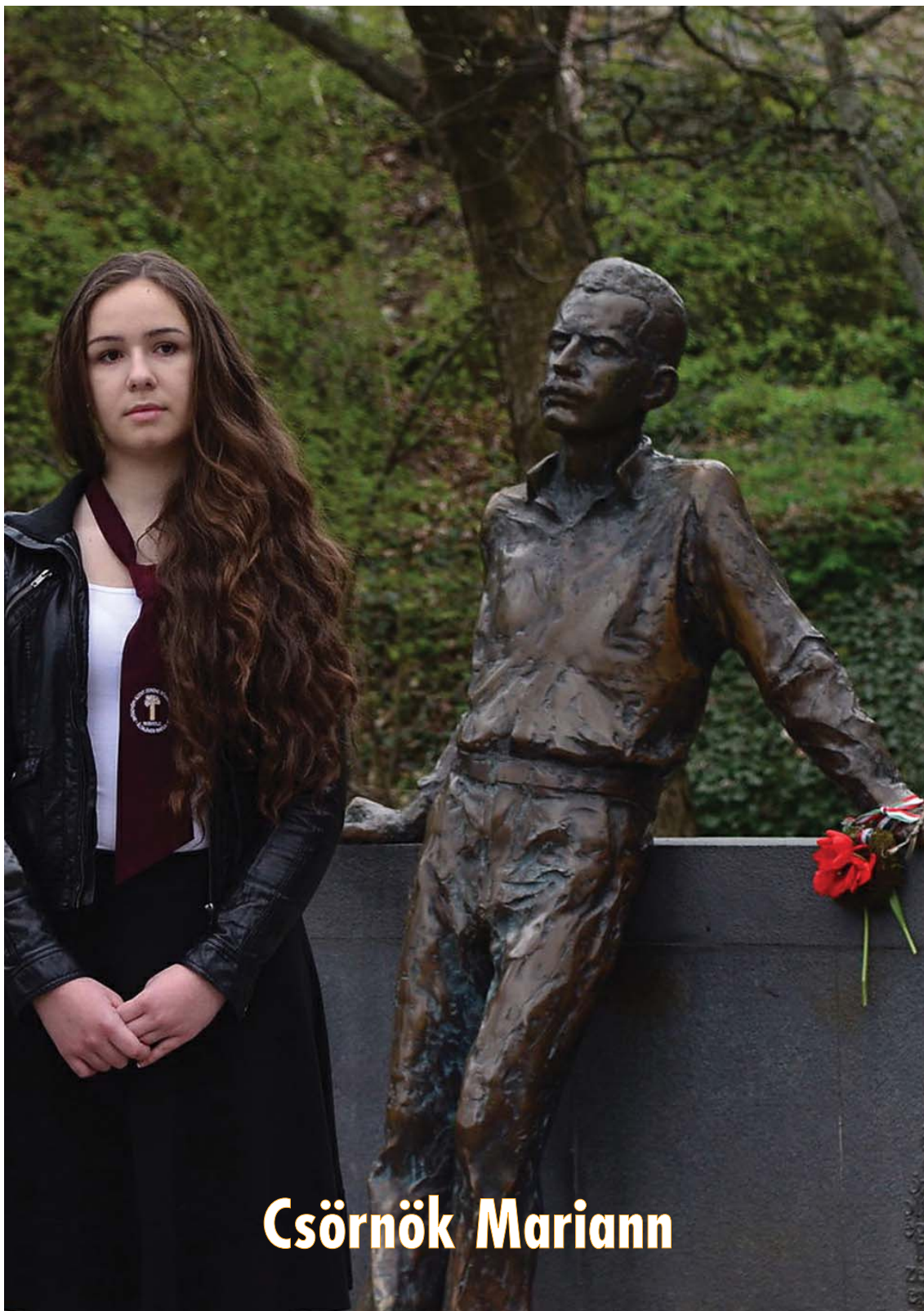
A megnyitót követően *Féja Endre* szerkesztő és *Sebestyén Ilona*, a Nap Ki-

adó alapító-főszerkesztője mutatta be a *Supka Géza* elveszettnek hitt naplója alapján készült *Egy elforgácsolt tudósélet, Kéziratul régész-muzeológusok számára* című kötetét.

„Az emlékiratot, melyről csak kevesen tudtak, elkallódottnak véltük. Nemrég talált rá *Supka Géza* hagyatékában az unokája, *Bényi Eszter* iparművész. Az 1952-ben keletkezett naplóban bemutatja az 1900-ban kezdődött egyetemi éveit, majd tudóspályájának indulását. Emellett megismerhetjük a Nemzeti Múzeum életét a XX. század első felében: a múzeum osztályait, értékes kincseit, kiállításait, vezetőit, munkatársait, sikereit és gondjait, és a korabeli politika befolyását a tudományos életre.

Értekes portrékat rajzol például *Hóman Bálintról*, *Pulszky Ferencről*, *Szalay Imréről*. Olykor ízes, szellemes anekdotákat sző be az emlékezések közé. A szemtanú hitelével tár fel egy immár elsüllyed társadalmat és múzeumi, közéleti világot.” (Féja Géza) ■

Csörnök Mariann

**MISKOLCON NEM CSAK EGY NAP
VOLT A KÖLTÉSZEZET NAPJA**

❖ Mindig is különleges volt Miskolc és a költészet napjának viszonya, hiszen itt született egy vers, amit „csillámló sziklafalba” vésett az emlékezet – József Attila Ódája. Az idén ennek is, és újabb örömteli eseményeknek köszönhetően több mint egyhetes eseménysor köszöntötte a magyar versek ünnepét a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár szervezésében.

A központ, a „mag” természetesen József Attila születésnapja volt. Régi hagyomány, hogy április 11-én, délelőtt 11 órakor írók és olvasók, költők és verskedvelők találkoznak Lillafüreden, ott, ahol a magyar költészet egyik leg-szebb szerelmesverse született.

Mint ismert, 1933 júniusában József Attila részt vett az Írók Gazdasági Egyesülete (IGE) által Lillafüreden rendezett íróhéten. Itt ült „csillámló sziklafalon”, nézte a „hegyek sörényét” és hogy „elfut a Szinva-patak” – és itt találkozott Marton Márta művészettörténésszel, az Óda ihletőjével. A Palotaszálló alatti függőkert lejárataánál régóta tábla őrzi ennek emlékét, a József Attila-centenárium óta pedig egy alsóbb teraszon ott áll a költő szobra – ez a kettő a hagyományos helyszíne a költészet napi megemlékezésnek.

A szobor körüli térség a függőkert felújítása, 2013 óta a Költészet terasza nevet viseli, és parkjában kőlapokra írt

verssorok is erősítik az ihletett hangulatot.

Ebben az évben *Finta Éva* költő mondott ünnepi beszédet, amiben az új kutatások eredményeinek tükrében idézte fel a József Attila halálához vezető utat. Ugyancsak hagyomány, hogy a szintén könyvtárunk által szervezett, előző évi városi versmondóverseny győztese mondja el a zúgó vízesés mellett az Ódát.

Ám tavaly egy gimnazista lány, *Berndt Dóra* győzött. Mivel az Óda férfivers, így erre *Balázs István* előadóművészt kértük fel, míg a fiatal nyertes a függőkertben, a Költészet teraszán tartott műsor keretében szavalt József Attilától. Másokkal, kicsikkel és profikkal együtt teremtve kitűnő, hol elgondolkodtató, hol vidám hangulatot, amibe még egy kis közös éneklés is belefért.

A költészet napjához kapcsolódó programok sora azonban már egy héttel korábban elkezdődött. Április 4-én hirdettük meg a könyvtár közösségi oldalán Vers és kép címmel játékunkat, amelynek lényege az volt, hogy osszuk meg egymással kedvenc versünket, de ne csak a szövegét, hanem gondoljuk tovább, készítsünk egy fotót, ami kifejezi, megidézi a sorokat! Hiszen ma már mindig kéznél vannak a kamerás telefonok... Bár egyelőre nem voltunk túl sokan, a feltöltött képek bizonyították, milyen megsokszorozott erővel tud hatni egy egyszerű fotó néhány kifejező, költői sorral.

A játék nyertesei többek között egy verses CD-t kaptak ajándékba – ennek

bemutatója szintén költészet napi program volt. Vers és zene felcímmel, április 7-én, a könyvtárban mutatta be a Gömörország Egyesület *Miskolci Akvarellek I.* című verses lemezét. A CD igazi miskolci produktum. A városban élő, ide kötődő kortárs költők – többek között *Cseh Károly*, *Csorba Piroska*, *Fecske Csaba*, *Némethi Lajos*, *Szabó-Bogár Imre* – verseiből válogat miskolci kiadóval és előadókkal.

Az élő lemezbemutatón elhangzottak versek, megzenésített versek, volt beszélgetés a költőkkel és az előadókkal, a népes közönség a CD mellett szép emlékeket is magával vitt.

Kortárs költőkkel más rendezvényeinken is találkozhattak az érdeklődők. „Költő vagyok...” és érettségi tétel. Ez volt a címe annak a beszélgetésnek, amelyen *Csorba Piroska*, *Vass Tibor* és *Üveges Tamás*, három miskolci kortárs költő beszélt versekről, irodalomról, irodalomoktatásról.

A költészet napi rendezvénysorozatot egy igazi örömnappal zárta. Április 13-án köszöntöttük a március 15-én Kossuth-díjjal kitüntetett *Serfőző Simon* író, költőt. A Múzsák Kertje Alapítvány és a könyvtár közös rendezvénye a színházba várta az érdeklődőket, ahol a szerkesztett műsort követően – közreműködött *Szabó Irén* és *Szatmári György* színművész; *Balázs István* és *Koncz Károly* előadóművész, *Kocsis Csaba* énekmondó, *Ren Domonkos* tanuló – *Jánosi Zoltán* József Attila-díjas irodalomtörténész, szerkesztő, valamint *Kiss Gábor*, Miskolc alpolgármestere méltatta a díjazottat. ■

XII. JANIKOVSZKY ÉVA MESEÍRÓ-PÁLYÁZAT

◆ Ebben az évben a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (FSZEK) és a Móra Kiadó Janikovszky Éva születésének kilencvenedik évfordulója alkalmából újra meghirdette a korábbi években is rendkívül sikeres meseíró-pályázatát. A felhívásra 2016. március 25. és április 25. között lehetett beküldeni a meséket. A pályázók tematikai megkötés nélkül, szabadon választott témát feldolgozó mesével vehettek részt. Pályázni magyarországi és határon túli településekről egyaránt lehetett. Minden jelentkező csak egy, maximum öt A/4-es oldal terjedelmű, nyomtatásban eddig még meg nem jelent írást nyújthatott be.

A felhívásra összesen ezerkétszáztizennyolc pályázó pályaműve érkezett három korcsoportban. Az első kategóriában hét–kilenc évesek meséit várták, ebből háromszáztizenkettő érkezett. A második kategória volt a legnépesebb, ahová tizenegy–tizenhárom évesek pályázhattak, ide hétszáznegyvenhét pályamunka érkezett. A harmadik kategóriában, ahová a legnagyobbak, a tizennégy–tizenhat évesek alkotásait sorolták, százötvenkilenc alkotás érkezett. Pályaművek az ország egész területéről, illetve az ország határain túlról is jöttek.

A pályaműveket a könyvtár könyvtárosaiból álló előzsűri értékelte és vá-

lasztotta ki azt a száztizenhárom pályázatot, amit érdemesnek ítélt a szakmai zsűrihez való továbbjutásra. A szakmai zsűri tagja ebben az évben *Szepes Erika* irodalomtörténész és *Rigó Béla* író, költő, szerkesztő volt. Ők döntöttek a díjak odaítéléséről, a végleges díjazási sorrend felállításáról.

A beküldött műveken keresztül különös bepillantást nyerhetünk a ma gyermekeinek világába, gondolataiba. A kötetlen témaválasztás megalapozta az írók sokszínűségét. Ebben az évben is szerepeltek királyok és sárkányok, csodatevő tárgyak és beszélő állatok, de már megjelentek táblagépek, iskolai problémák és családi események – ez a valóságmesékhez közelítő feldolgozás a pályázat névadója, Janikovszky Éva munkásságának is meghatározó eleme volt.

Az idei évben összesen negyvenkét díj talált gazdára az ünnepélyes eredményhirdetésen, amelyre 2016. május 7-én került sor a Központi Könyvtárban.

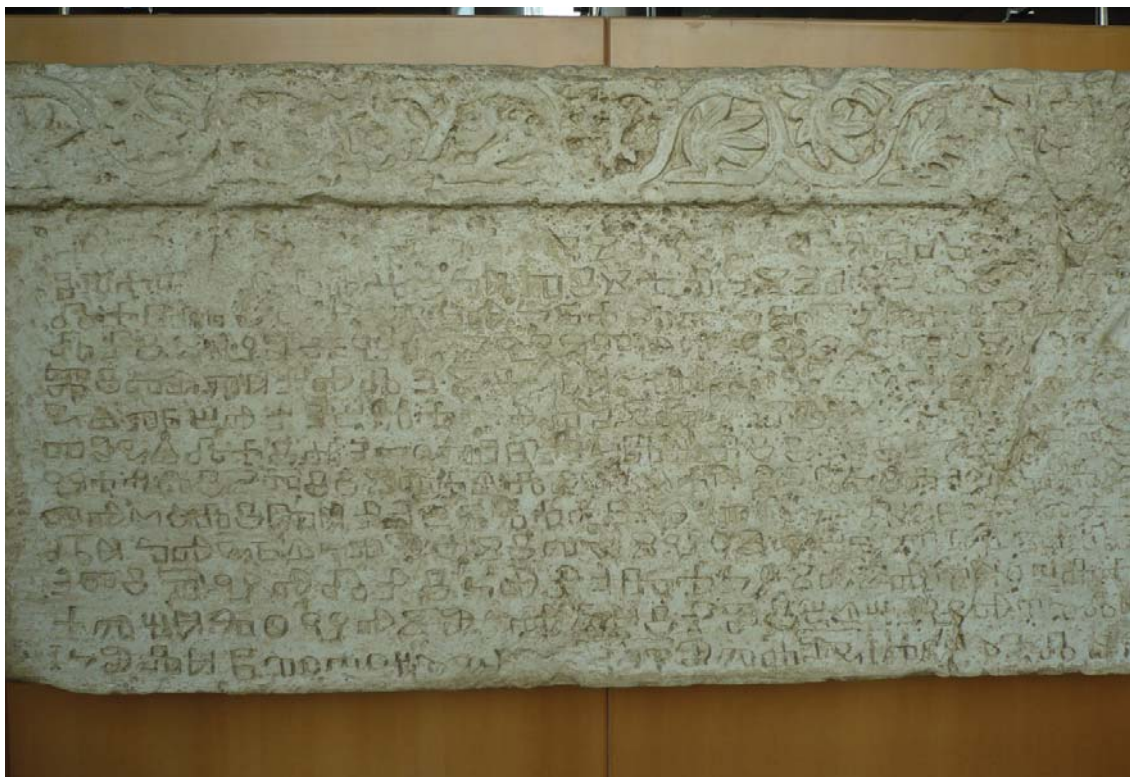
A díjátadón a pályázat védnökei – *Janikovszky János*, a Móra Kiadó vezérigazgatója és *Fodor Péter*, a FSZEK főigazgatója – mellett jelen volt *Szalay-Boborovniczky Alexandra* főpolgármester-helyettes is, az idei pályázat fővédnöke. ■

Kristóf Ibolya – Lencsés Ákos

PILLANATKÉPEK ZÁGRÁB KÖNYVES ÉLETÉBŐL

♦ Miután április végén a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál nagy sikerrel lezajlott, az európai könyves piacon ezzel nem értek véget az olvasást népszerűsítő rendezvények. Szomszédolás keretében nézzük meg, mi a helyzet a horvát elektronikus szakirodalmi hozzáférés és a nyomtatott könyvek piacán!

2016. május 17-én az EBSCO tartott információs napot a horvát nemzeti és egyetemi könyvtárban. A rendezvényen felkért előadóként *Urbán Katalin*, az EISZ Titkárság osztályvezetője számolt be a magyar nemzeti konzorcium tizen-

öt éves tapasztalatairól. Horvátországban a magyar helyzettől eltérően a felsőoktatási intézmények „tömörülnek”. A zágrábi egyetemen hatvanezer hallgató tanul, míg a legnagyobb magyar egyetemek sem büszkélkedhetnek harmincezer fölötti hallgatói létszámmal. Horvátországban azonban jóval kevesebb felsőoktatási intézmény található, mint Magyarországon. Az egyetemi karok Horvátországban nemcsak önálló szervezeti egységek, hanem önálló jogi személyek is – sok esetben jelentősen függetlenül az egyetem központi irányításától.

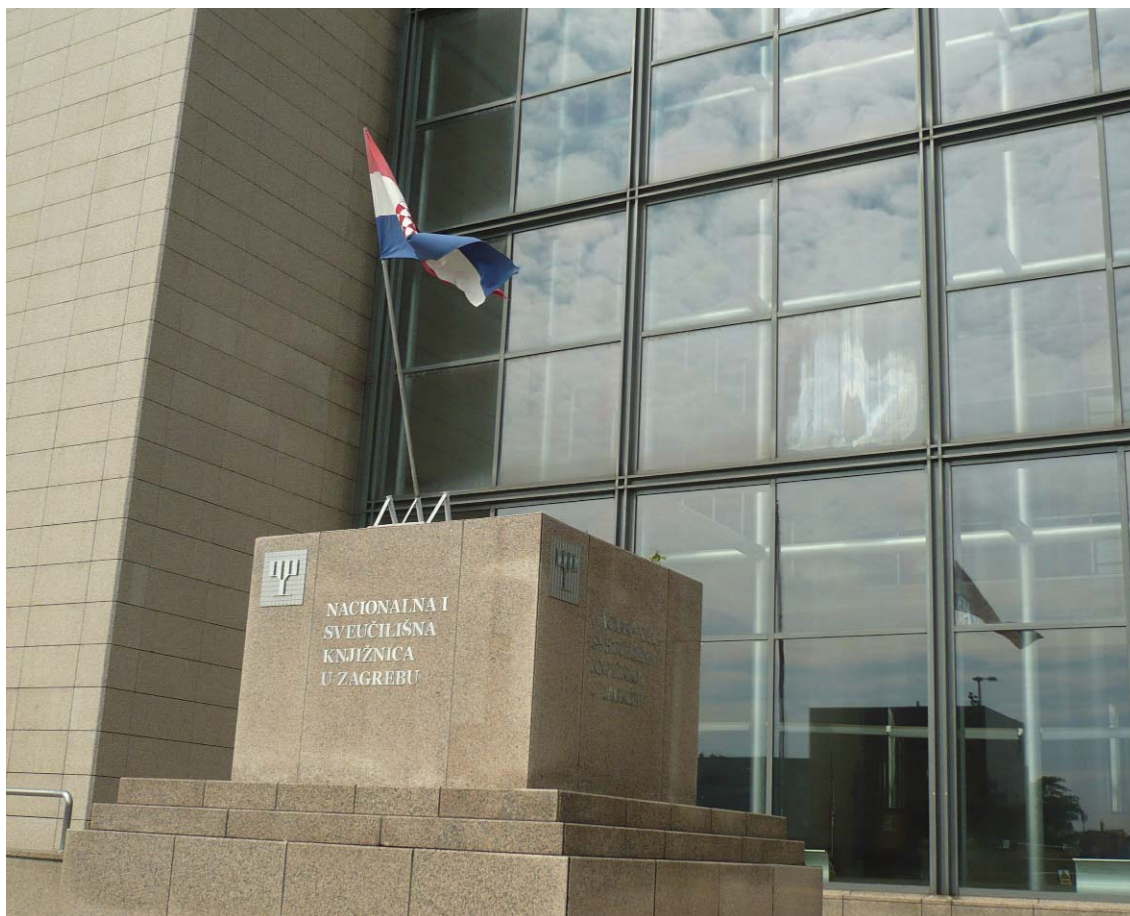
	Lakosság, 2014. jan. 1., fő	Oktatók száma a felsőoktatásban, 2013, fő	Felsőoktatásban részt vevők száma, 2013, fő ^{a)}
Horvátország	4 246 800	17 000	164 600
Magyarország	9 877 400	23 700	359 000

a) Forrás: Europe in figures. Eurostat, 2016 = http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Population_and_population_change_statistics ; http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Tertiary_education_statistics (Utolsó hozzáférés: 2016. május 25.)

Horvátországban az adatbázisok beszerzése az elmúlt években uniós forrásokból valósult meg. Ez egyrészt azt eredményezte, hogy a felsőoktatás ingyenesen férhetett a tartalmakhoz. Másrészt a kormányzat nem áldozott eddig jelentős összeget az elektronikus tartalmak beszerzésére. A rendszer így fenntarthatatlannak bizonyult, a kiszámíthatatlan uniós támogatások mellett nem lehet középhosszú távra sem tervezni. Arról nem is beszélve, hogy az elmúlt években a bizonytalan finanszírozás nem kedvezett a jelentős előfizetői díjakkal járó adatbázisok beszerzésének: sem a ScienceDirect, sem a Springer-Link adatbázishoz nem volt hozzáférés a horvát felsőoktatásban. A közeljövőben elengedhetetlen az intézményi elő-

fizetési díjak (önrészek) bevezetése. A minden adatbázisra vonatkozó ingyenesség nem segítette a használat ösztönzését és a források megválogatását sem. Ha az intézmény úgyis ingyen kapja a szolgáltatást, akkor a tapasztalatok szerint nem csak a szakterületileg szükséges forrásokat igényli, és az adatbázis-használatra vonatkozó képzésekre sem fordít kellő energiát. Hasonló helyzet játszódott le Magyarországon is az elmúlt tizenöt évben. Az ennek kapcsán összegyűjtött tapasztalatokról számolt be Urbán Katalin a most (újra)szerveződő horvát könyvtári konzorcium munkatársainak. Az előfizetések ügyintézésénél nagy kihívást jelent majd a horvát kollégák számára, hogy az ottani könyvtári rendszer szereplői

elfogadják az előfizetés díjakat, illetve megfelelően legyenek a díjak elosztva a különböző típusú és méretű intézmények között.

A szakmai napnak és a konzorciumot irányító szervezeti egységnek ott-hont adó horvát nemzeti és egyetemi könyvtárat 1995-ben költöztették új épületébe. A hét évig tartó építkezés eredménye egy a központtól távolabb eső, monumentális kockaépület lett. A könyvtári épület belvárostól való nagyobb távolsága talán nem zavaró annak fényében, hogy az egyetemnek nincs önálló campusa, az egyes karok a város különböző területein helyezkednek el. A korábbi, központi helyre eső, azonban tereiben szűkösebb könyvtári épületet a horvát nemzeti levéltár fog-

lalthatta el. Az új épületben az olvasótermek elhelyezése nem a helykihasználás optimalizálására törekszik, a terek egy része érezhetően nem könyvtári feladatokra lett tervezve. Ezzel együtt az épület méltóságteljes üvegkockája kétségkívül meghatározó eleme a városrésznek. Az előtérben elhelyezett, XI. századi glagolita írást tartalmazó kőtöredék, a könyvtári cédulakatalógusok, a nyomtatott könyvek és olvasói számítógépek az információ folytonosságát, de változását is mutatják.

Az EBSCO szakmai napját éppen a zágrábi könyvfesztivál hetére szervezték. Így lehetőségünk nyílt betekinteni az ottani könyves szakma egy újabb szeletébe is. A magyar könyves programoktól eltérően a zágrábi fesztivált nem

nagy rendezvénykomplexumban kell elképzelni. A horvát szép- és iparművészeti múzeum (Muzej za umjetnost i obrt) előterében mindössze nyolc standnál lehetett könyveket válogatni, illetve a legtöbb programot is a múzeum épületében és udvarában tartották. A díszvendég a fesztiválon Írország volt, a megnyitó eseményre *Sebastian Barryt* fogadták. Barry a magyar olvasókörzség számára sem ismeretlen, a mostani ír generáció képviselőjének több történelmi témát feldolgozó könyve is megjelent nálunk a General Press Kiadó gondozásában. A fesztiválon kiemelt kötete a magyarul 2008-ban *Egy eltitkolt élet*, eredetileg pedig *The Secret Scripture* címmel megjelent mű volt.

A könyves programok mellett hét napon át koncertek, filmvetítések és gyerekprogramok várták az ír és horvát irodalom és kultúra iránt érdeklődőket.

A magyar könyvfesztiváli gyakorlatól eltérően a köteteket nem kiadók szerint, hanem tematikusan helyezték el az egyes standokon. A gyerekkönyvek külön asztalon, míg a felnőtt olvasóknak szánt köteteknél külön szerepeltek a hazai és a külföldi szerzők írásai, ez utóbbiak között kiemelten az ír alkotók. Kissé elkülönítve jelenítették meg a szépirodalmat és a szakirodalmi alkotásokat.

Az egyhetes rendezvény számunkra szükségesnek ható kínálata nem magyarázható az adatokkal: a két ország könyv-

kiadása nem mutat nagyságrendi különbséget. Míg az elmúlt időszakban Magyarországon 12-13 ezer, addig Horvátországban 7-8 ezer kiadvány jelent meg évente.¹

Két felületes tapasztalatból nem lehet következtetéseket levonni. Mégis úgy éreztük a látogatásból, hogy a magyar könyves szakma sok szempontból jobban szervezett és jobban teljesít a horvátnál. ■

---

¹ Forrás: Központi Statisztikai Hivatal = http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_zkz003.html ; Dr avni zavod za statistiku = http://www.dzs.hr/default_e.htm
[Utolsó hozzáférés: 2016. május 26.]

LAPSZÁMUNK SZERZŐI

Ásványi Ilona
Főapátsági Könyvtár
Pannonhalma

Czibolya Szilvia
Petőfi Sándor Városi Könyvtár
Kiskunfélegyháza

Csörnök Mariann
II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár
Miskolc

Guth Holda
ELTE Egyetemi Könyvtár
Budapest

Kristóf Ibolya
MTA Nyelvtudományi Intézet
Budapest

Lencsés Ákos
MTA KIK
Budapest

Máté János
ELTE
Budapest

KÖNYVTÁRI LEVELEZŐ/LAP

XXVIII. évf. 2016. 6. szám

Kiadja
az Informatikai és Könyvtári Szövetség

Felelős kiadó: Ramháb Mária
Főszerkesztő: Fülöp Ágnes
Tördelőszerkesztő: Cz. Tóth János

Szerkesztőség:
1827 Budapest, Budavári Palota F épület
Tel./fax: 331-1398

Megjelenik évente tizenkétszer
Egy szám ára 520 Ft
Éves előfizetési díj áfával és postaköltséggel együtt 6200 Ft
Nyugdíjasoknak és könyvtár szakos hallgatóknak 2600 Ft

HU-ISSN 0865-1329 (nyomtatott)
HU-ISSN 2416-352X (online)

<http://kll.org.hu>

Készült az Inkart Kft. nyomdájában
Felelős vezető: Somogyi Sándorné